

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 lutego 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją

w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca J. S. powołała się na występujące w sprawie zagadnienia prawne, dotyczące wykładni art. 11 k.p.c., powództwa adhezyjnego, interpretacji porozumienia zawartego między stronami, podstaw prawnych orzekania w sprawach dotyczących zwrotu środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym, a także wykładni przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu i nieważności czynności prawnych (art. 58 k.c.). Wskazała również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Przyczyna kasacyjna w postaci istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga rzeczowego sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, mimo jego rozbudowanego charakteru, nie pozwalała uznać, by skarżąca wykazała powołaną przyczynę kasacyjną.

We wniosku nie przedstawiono zagadnienia lub zagadnień prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., lecz szereg osadzonych w stanie faktycznym sprawy kazuistycznych pytań, w większości niezwiązanych z wykładnią konkretnych przepisów prawa materialnego i jedynie luźno wiążących

się z prawną płaszczyzną sporu. Wywody te stanowiły w istocie obszerną prezentację stanowiska prawnego preferowanego przez skarżącą, dokonaną w formie pytań skierowanych do Sądu Najwyższego, w celu dokonania weryfikacji trafności tego stanowiska w postępowaniu kasacyjnym. Ujęcie takie zapoznawało sens przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., która wymaga przeprowadzenia zwartego jurydycznego wywodu, przekonującego Sąd Najwyższy o tym, że w sprawie, w której wniesiono skargę kasacyjną, występuje istotny i precedensowy problem interpretacyjny, którego rozstrzygnięcie koresponduje z publicznoprawnym celem skargi kasacyjnej.

Niezależnie od tego należało zauważyć, że istotą sporu nie była zasada odpowiedzialności pozwanego z tytułu czynów, których dopuścił się pracownik pozwanego, lecz kwestia wykładni i granic porozumienia zawartego przez strony, w którym pozwany przyjął odpowiedzialność za działania swego pracownika zobowiązując się do zapłaty na rzecz powódki kwoty 2 512 467 zł, a powódka oświadczyła, że suma ta wyczerpuje jej wszelkie roszczenia majątkowe i niemajątkowe związane z przedmiotowymi zdarzeniami i zrzeka się jakichkolwiek innych roszczeń z tego tytułu wobec pozwanego banku. Sądy *meriti* uznały, że porozumienie to stanowiło całościową regulację stosunków między stronami, prawidłowość zaś wykładni oświadczeń woli złożonych przez strony z istoty rzeczy nie może stanowić zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W skardze kasacyjnej nie zarzucono ponadto naruszenia art. 65 § 2 k.c., co wykluczało - wobec związania Sądu Najwyższego podstawami kasacyjnymi - dokonanie w postępowaniu kasacyjnym oceny prawidłowości wykładni przyjętej przez Sądy *meriti* (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Za niezrozumiałe należało uznać pytanie dotyczące uzależnienia możliwości stwierdzenia nieważności czynności prawnej na podstawie art. 58 k.c. od wad oświadczenia woli. Sąd Apelacyjny nie poszukiwał zależności między tymi instytucjami, lecz z jednej strony wyjaśnił, dlaczego Sąd Okręgowy oceniał skuteczność porozumienia stron w kontekście art. 82 i n. k.c. wskazując, że powódka nie uchyliła się od skutków oświadczenia woli złożonego w tym porozumieniu, z drugiej zaś zanegował, jakoby powódka wykazała, iż porozumienie to było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a jako

takie - nieważne. Dodać należało, że zgodne porozumienie określające wysokość kwoty płatnej tytułem odszkodowania nie może być uważane za sprzeczne z ustawą lub służące obejściu ustawy tylko z tego powodu, że ustalona w porozumieniu kwota – w ocenie poszkodowanego – jest niższa niż wysokość wyrządzonej szkody. Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) nie wynikało zarazem, by pozwany – przy zawieraniu istotnego porozumienia - jednostronnie narzucił powódce jego warunki, by były one dla powódki rażąco niekorzystne lub by działała ona w warunkach wyzysku (art. 388 k.c.), do czego odnosiła się część powoływanych przez skarżącą orzeczeń sądowych.

Z wywodów wniosku w zestawieniu z motywami zaskarżonego wyroku nie wynikało także, by pozwany został bezpodstawnie wzbogacony kosztem powódki, przy czym wzbogacenia tego skarżąca wydawała się upatrywać w tym, że porozumienie zawarte z pozwanym obejmowało jedynie część wyrządzonej jej szkody. W tym jednak zakresie, jak już była mowa, wiążący charakter miała interpretacja przyjęta przez Sądy *meriti*, w świetle której porozumienie zmierzało do całościowego uregulowania relacji między stronami, a skarżąca zwolniła w nim pozwanego z dalszych roszczeń. Wykluczało to potrzebę analizy odpowiedzialności pozwanego z punktu widzenia bezpodstawnego wzbogacenia, pomijając, że jak zauważono wcześniej, skarżąca nie sformułowała w tym zakresie zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Pozostałe pytania przedstawione we wniosku dotyczyły ustaw szczególnych jako podstawy odpowiedzialności banku i rozmiaru wyrządzonej powódce szkody, w tym w kontekście ustaleń dokonanych w postępowaniu karnym. Miały one zatem charakter wtórny wobec zasadniczej przyczyny, która zadecydowała o oddaleniu apelacji skarżącej. Sądy *meriti* nie negowały bowiem, że pozwany w ogólności ponosi odpowiedzialność za wyrządzoną powódce szkodę, lecz uczyniły - trafnie - osiłą swoich rozważań zawarte przez strony porozumienie i jego konsekwencje dla zasadności dochodzonych w sprawie roszczeń, wykraczających poza uzgodnioną w porozumieniu kwotę odszkodowania. Dostrzec należało przy tym, że wbrew stanowisku prezentowanemu w skardze, wysokość szkody wyrządzonej posiadaczowi

rachunku bankowego w związku z dokonaniem nieuprawnionych operacji na tym rachunku nie musi w każdym przypadku odpowiadać sumie nieautoryzowanych obciążeń dokonanych na tym rachunku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2020 r., IV CSK 561/18, niepubl.).

W świetle wywodów wniosku i motywów zaskarżonego wyroku nie można było również uznać, by skarga była oczywiście uzasadniona. Wniosek ujawniał w tym zakresie sprzeczność argumentacyjną, gdyż podstawą twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej uczyniono w istocie te same uchybienia, w których skarżąca upatrywała podłoża istotnych zagadnień prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy w sprawie doszło do oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa, widocznego już na pierwszy rzut oka (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.). Jest jasne, że sytuacja taka stoi w opozycji do jednoczesnego twierdzenia, że w sprawie, w której złożono skargę, występuje szereg istotnych zagadnień prawnych, których rozstrzygnięcie wymaga wypowiedzi ze strony Sądu Najwyższego.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 98 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

ke